

משנה בבא בתרא פרק ה

Mishnah Bava Batra, chapter 5

(1) He who sells a ship [implicitly] sells its mast, sail, anchor, and oars, but he does not sell the crew [literally, the slaves], nor the packing bags [martzuf], nor the stores [of merchandise]. If, however, he said to him [to the buyer], "It [the ship] and all that it contains," then all these are included in the sale. He who sold a wagon, has not sold the mules. He who sold the mules, has not sold the wagon. He who sold the yoke, has not sold the oxen. He who sold the oxen, has not sold the yoke. Rabbi Yehudah says:

The price indicates [what is to be included in the sale]. How so? [If] he said to him, "Sell me your yoke for two hundred zuz," it is obvious that a yoke [alone] is not [sold] for 200 zuz. But the Sages say: The price is no proof.

(2) He who sells a donkey has not sold its equipment [i.e., equipment necessary

רבנו עובדיה מברטנורא

א המוכר את הספינה. סתם: מכר את התורן. עץ גבוה שתולין עליו את הנס. והנס כמין וילון. שתולין בתורן כנגד הרוח: **עוגין**. ברזל שקושרין אותו בחבל וזורקין אותו בעומק המים לעכב ולעגן הספינה: **מנהיגים**. אלו המשוטים שבהם מוליכין הספינה לימקום שרוצים: **מרצופין**. אמתחות שנותנים בהם הסחורה: **אנתיקי**. הפרקמטיא שבתוך הספינה וכל הני דחשיב הכא דבמכר לא מכר אם נתן והקדיש את הספינה. לא הוי הנך בכלל המתנה וההקדש ולא דמי לבור ודות וגת דפרקין דלעיל. דכולהו מקרקעי נינהו. ובטלי לגבי שדה לענין הקדש ומתנה אבל הנך לא בטלי כלל: **פרדות**. בהמות המושכות את הקרון. והוא שאין אדוקים בו בשעת מכירה ואית דמפרשי פרדות עצים הנפרדים מן העגלה שמושכים את העגלה בהם. והוא שלא יהיו קשורים בה בשעת המכירה: **צמד**. הוא העול שצומד ומחבר את השוורים יחד: **אין הדמים ראייה**. והא דאמר דשתות קנה ומחזיר אונאה יותר משתות בטל מקח הני מילי בכדי שהדעת טועה דסבור הלוקח ששזה כך. והוי מקח טעות. אבל בכדי שאין הדעת טועה כגון דקנה צמד ששזה זוז במאתים אמרינן במתנה נתנם לו. ואין כאן בטול מקח. ואין הלכה כרבי יהודה: **ב לא מכר את כליו**. בכלים העשויים לרכיבה כגון אוכף ומרדעת כולי עלמא לא פליג דקנה. אפילו אינם עליו בשעת מכירה. כי פליגי בכלים של משאוי כגון שק ודיסקיא. תנא קמא סבר לא מכר הכלים של משאוי שעליו. ונחום המדי סבר מכר הכלים של משאוי שעליו. והלכה כת"ק. ולא קנה הכלים של משאוי. ואפילו היו עליו בשעת מכירה:

א המוכר את הספינה, מכר את התרין ואת הנס ואת העוגין ואת כל המנהיגין אותה, אבל לא מכר לא את העבדים, ולא את המרצופין, ולא את האנתיקי. ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה, הרי כלן מכורין. מכר את הקרון, לא מכר את הפרדות. מכר את הפרדות, לא מכר את הקרון. מכר את הצמד, לא מכר את הבקר. מכר את הבקר, לא מכר את הצמד. רבי יהודה אומר, הדמים מודיעין. פיצה, אמר לו מכור לי צמדך במאתים זוז, הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז. והכמים אומרים, אין הדמים ראייה: ב המוכר את החמור, לא מכר כליו.

for carrying and transporting merchandise]. Nahum the Mede says: He has sold its equipment. Rabbi Yehudah says: Sometimes it is sold, sometimes it is not sold. How so? If the donkey, with its equipment upon it, stood before him, and he [the buyer] said to him, “Sell me this donkey [as it is, i.e., with its equipment] of yours,” then its equipment is sold. [If, however, he said,] “Is the donkey yours? [Sell it to me].” [In this case he offered to buy the donkey only, and] its equipment is not sold.

(3) He who sold a [nursing] donkey [calling it a “nursing donkey”], has [also] sold [its] foal [since the donkey's milk is only used for its foal]. [However,] he who sold a [nursing] cow, has not also sold its calf [even if he called it a nursing cow, since a cow's milk is used for other purposes as well; therefore, its young is not included in the sale, as in the case of the donkey]. He who sold a dunghill, has [also] sold the manure in it. He who sold a cistern [for storing water], has [also] sold its water. He who sold a beehive, has [also] sold the bees. He who sold a dovecote, has [also] sold the doves. One who buys from another the [annual] issue of a dovecote, must allow the first brood [the first pair of young doves born after the sale] to fly [with their dam; i.e., to remain in the cote, because sellers do not include in sales the first brood, which is required to serve as an attraction for their dam which, in the absence of its young, might altogether quit the cote; therefore, the first brood are considered part of the dovecote itself and not the “issue”]. [If he buys the annual] issue of [bees of] a beehive, he takes

רבנו עובדיה מברטנורא

חמורך זה. משמע כמות שהוא עם כליו: **חמורך הוא.** הוי כשואל לו חמורך הוא. מכור אותו לי. והוי כמוכר חמור סתם. ואין כליו מכורים דאפילו הן עליו בשעת מכירה. ואין הלכה כרבי יהודה: **ג המוכר את החמור מכר את הסייח.** בנו של חמור ובגמרא מוקי לה כגון שאמר לו חמור מניקה אני מוכר לך. דחלב האתון למאי מהני. אלא ודאי היא ובנה קאמר ליה. ובסיפא דאמר פרה מניקה אני מוכר לך. לא קנה את בנה. ופרה לחלבה עומדת. פרה לחלבה קאמר ליה: **מכר אשפה.** מקום גבוה שלשה טפחים או יותר או עמוק שלשה טפחים או יותר שרגיל להניח שם זבל בהמותיה: **מכר בור מכר מימיו.** מתני' יחידאה היא. ופליגי רבנן עליה ואמרי מכר בור לא מכר מימיו והלכה כחכמים: **הלוקח פירות שובך.** מה שילדו היונים כל השנה **מפריה.** הלוקח: **בריכה ראשונה.**

[the first] three swarms; and then takes alternately [i.e., from the fourth swarm onward, he takes one and then the seller takes one, so as to replenish the seller's beehive]. [If he buys] honeycombs, he must leave two combs [to provide nourishment for the remaining bees during their hibernation]. [If he buys] olive trees for felling, he must leave two shoots [to provide for the future propagation of the olives].

(4) One who buys two trees in another man's field does not acquire ownership of the ground [not even the ground under the trees. The purchase of a tree entitles the buyer only to its fruit, and to the tree itself, for felling]. Rabbi Meir says: He does acquire ownership of the ground. [If the trees] grew large, [the landowner] must not cut down their branches [even though their shadow may be injurious to the other plants in his field]. Whatever grows from the stem is his [the buyer's, because they grow from his tree], and [whatever grows] from the roots [belongs] to the landowner [and it is his responsibility to destroy it, since if it grows, the buyer will claim he has bought three trees, in which case he will be entitled to land, (as the Mishnah states further)]. If [the trees] died, [the buyer] has no [claim to the] ground [i.e., to plant another tree in place of the dead one]. One who bought three [trees has implicitly] acquired [ownership of the] ground. [The

רבנו עובדיה מברטנורא

ויניחנה למוכר. וכל שני ולדות קרוין בריכה ומניחן עם אמם כדי להיות לצוותא לאמם שלא יברחו: **פירות כוורת**. דבורים הנולדים מן הכוורת זאת השנה. נוטל הלוקח שלשה נזילים. שלשה חברות מולדות הדבורים הראשונים היוצאים מן הכוורת ומכניסן לתוך הכוורת שלו. שהראשונים הם חשובים ואחרון אחרון גרוע ומשם ואילך מסרס כלומר נוטל אחת ומניח אחת למוכר כדי שיגדלו ויתחברו עם האבות. כדי שתתישב הכוורת וכן לעולם **חלות דבש**. הדבש עם השעוה יחד מעורבים עשוי חלות חלות: **מניח ב' חלות**. שמתפרנסים הדבורים מהם כל ימות הגשמים **גרופיות**. ענפים וחוזר וצומח: **ד הקונה שני אילנות**. סתמא **לא קנה קרקע כלל** סביבותיו: **הגדילו**. הרחיבו הענפים: **לא ישפה**. לא יכרות אותם בעל הקרקע אף על פי שהצל שלהם מזיק לקרקע שלו דכיון דאין לו קרקע לבעל האילנות הרי בעל הקרקע שעבד לו קרקעו לכל צרכן כל זמן שהן קיימים: **גזע**. כל שהוא למעלה מן הארץ שרואה פני חמה: **שרשין**. כל שהן למטה מן הארץ: **שלו**. של בעל האילן. ולא שיניחנו שם ויגדל דחיישינן שמא תגביה הקרקע עד (שיתעבה) (שיתכסה) האילן היוצא מן הגזע מקצתו בקרקע ויראו בשלשה אילנות ויאמר לו לוקח שלש אילנות מכרת לי ויש לי קרקע אלא יקוץ אותו וישרפנו: **ואם מתו**. שיבש האילן: **אין לו קרקע**. שיוכל ליטע אחר במקומו: **קנה**

Gemara explains the amount of ground the buyer is entitled to, and what, in this case, must be the disposition of the trees.] [If] they grew large, [and the branches protrude into the landowner's property], their branches are cut [having sold him the ground under and between the trees, he does not sell him any rights in the surrounding field. He has a right, therefore, to cut down any branches which may injuriously affect any of his other plants]. Whatever grows from the stem and from the roots [belongs] to him [the buyer]. If [the trees] died,

[the buyer] has [a right to the] possession of the ground.

(5) He who sells the head of large cattle, has not sold the feet; he who sold the feet, has not sold the head. [If] he has sold the lungs [literally, windpipe], he has not sold the liver, [if] he has sold the liver, he has not sold the lungs. But, in [the case of] small cattle, [if] he has sold the head, he has sold the feet, [but if] he has sold the feet, he has not sold the head. [If] he has sold the lungs, he has sold the liver, [if] he has sold the liver, he has not sold the lungs.

(6) Four laws [are applicable] to sales [literally, sellers]. [If] one has sold wheat as fine [quality], and it turns out to be inferior, the buyer may withdraw [from the sale]. [If sold as] inferior [quality], and it turns out to be fine [quality], the seller may withdraw. [If as] inferior, and it was found to be inferior; [or as] fine, and it was found to be fine, neither may withdraw. [If one has sold wheat as]

רבנו עובדיה מברטנורה

קרקע. דחשיבי שדה האילן וקנה הקרקע שיש בין אילן לאילן ותחתיהן וחוצה להן כמלא אורה וסלו. כדי שיכול לעמוד מלקט הפירות עם הסל שלו. והני מילי כשיש בין אילן לאילן לא פחות מארבע אמות ולא יותר על ט"ז אמה או קנה בקרקע שבין אילן לאילן. ותחתיהן. וחוצה להן כדאמרן. אבל אם יש בין אילן לאילן פחות מארבע אמות. או יותר מט"ז אמה. לא קנה קרקע: **ה לא מכר את הרגלים.** בתוספתא תניא במה דברים אמורים במקום שלא נהגו. אבל במקום שנהגו הכל כמנהג המדינה **מכר את הקנה.** את הריאה. ונקראת על שם הקנה שלה **ו ד' מדות.** דינים חלוקים זה מזה: **מכר לו חטים יפות.** התנה עמו שיתן לו חטין יפות ונמצאו רעות הוי כאונאה ולפיכך יכול לחזור בו מי שנתאנה בלבד דהוא לוקח אבל מוכר אינו יכול לחזור בו. ואפילו הוקרו החטין הרבה:

שְׁלֹשָׁה, קָנָה קָרְקַע. וְהַדִּילוּ, יִשְׁפֹּה. וְהַעוֹלָה מִן הַגֶּזַע וּמִן הַשָּׂרְשִׁין, שְׁלוּ. וְאִם מֵתוּ, יֵשׁ לוֹ קָרְקַע: הַ הַמוֹכֵר רֹאשׁ בְּהֵמָה גֹּסֶה, לֹא מְכַר אֶת הָרְגָלִים. מְכַר אֶת הָרְגָלִים, לֹא מְכַר אֶת הָרֹאשׁ. מְכַר אֶת הַקֶּנֶה, לֹא מְכַר אֶת הַכֶּבֶד. מְכַר אֶת הַכֶּבֶד, לֹא מְכַר אֶת הַקֶּנֶה. אֲבָל בְּדָקָה, מְכַר אֶת הָרֹאשׁ, מְכַר אֶת הָרְגָלִים. מְכַר אֶת הָרְגָלִים, לֹא מְכַר אֶת הָרֹאשׁ. מְכַר אֶת הַקֶּנֶה, מְכַר אֶת הַכֶּבֶד. מְכַר אֶת הַכֶּבֶד, לֹא מְכַר אֶת הַקֶּנֶה: וְ אַרְבַּע מִדּוֹת בְּמוֹכְרֵין. מְכַר לוֹ חֲטִים יְפוֹת וְנִמְצְאוּ רְעוֹת, הַלּוֹקֵחַ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ. רְעוֹת וְנִמְצְאוּ יְפוֹת, מוֹכֵר יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ. רְעוֹת וְנִמְצְאוּ רְעוֹת, יְפוֹת וְנִמְצְאוּ יְפוֹת, אֵין אֶחָד מֵהֶם יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ.

dark [red] colored, and it turns out to be white, [or as] white and it turns out to be dark [red]; [or if one has sold] wood [as] olive-wood, and it turns out to be sycamore wood, [or as] sycamore, and it turns out to be olive; [or if a liquid has been sold as] wine, and it turns out to be vinegar, [or as]

vinegar, and it turns out to be wine; both may withdraw.

(7) If one has sold fruit to another [and the price per unit was agreed upon, and the buyer] has pulled [i.e., thereby performing *meshikah*, the case above referring to one who acquires possession in an alley or in a courtyard which is the common property of both buyer and seller], though they have not [yet] been measured [measuring is not an essential of the sale. It merely determines the quantity sold. The sale, therefore, becomes effective even though no measuring has yet taken place]; ownership is acquired. [If, however,] the seller has measured the fruit [even in the measuring utensils of the buyer, in a public domain], but [the buyer] has not pulled [them], ownership is not acquired [however, if the buyer measured it, he has taken ownership via its lifting]. If [the buyer] is prudent [and wants to consummate the deal at the discussed price], he hires the place where they [i.e., the fruit which is kept in the domain of the seller] are kept [and thus, acquires ownership of the fruit. The general rule is that a person's domain acquires possession for him]. If one buys flax from another, he does not acquire

רבנו עובדיה מברטנורא

אין אחד מהן יכול לחזור בו. ואפילו הוקרו או הוזלו ולא מצי לוקח למימר אני ליפות נתכוונתי והאי דאמינא רעות משום דרע יאמר הקונה. וכן אפכא לא מצי מוכר למימר אני לרעות נתכוונתי. והאי דאמינא יפות דדרך המוכר לומר לרע טוב: שחמתית. אדומה וכל חום (בראשית ל) מתרגמינן שחום: ונמצאת לבנה. ואיכא דניחא ליה בהאי ואיכא דניחא לי בהאי. וכל כהאי גונא הוי מקח טעות לשניהם ושניהם יכולים לחזור. דאילו ביפות ונמצאו רעות כ"ע ניחא להו ביפות: יין ונמצא חומץ. איכא דניחא ליה בחמרא. ואיכא דניחא ליה בחלא ז משך. מרשות הרבים בסמטא או בחצר של שניהם קנה. אבל משיכה ברשות הרבים לא קניא אף על פי שלא מדד ובגון שפסק לו מתחלה הדמים בכך וכך יתן לו המדה אבל לא פסק לו הדמים אפילו מדד ומשך לא קנה. דלא סמכא דעתיהו שהמוכר יכול להעלות הדמים כמו שרוצה והקונה אומר איני קונה אלא בול: מדה. המוכר ללוקח ברשות הרבים אפילו בכליו של לוקח לא קנה. שאין כליו של אדם קונים לו ברשות הרבים ואם לוקח עצמו מדד. אפילו ברשות הרבים קנה בהגבהה: אם היה פקח. הלוקח: שוכר את מקומו. אם הוא ברשות בעלים ומקומו קונה לו. ובמשאות גדולות איירי דאין דרכן להגביה

ownership until he moves [i.e., lifts] it from place to place. And if [the owner said to the buyer; Go and improve for yourself a piece of land (Rashi 87a) i.e., go use the land to acquire ownership and] the flax was attached to the ground and he plucked [from it] any amount, he acquires ownership.

(8) [If] one sells wine or oil to another and it has appreciated [in value, after the price had been agreed upon] or depreciated, [after the price had been agreed upon]: if the measure [which did not belong to either of them] has not yet been filled, [the benefit or loss is] the seller's. After the measure has been filled, [the benefit or loss is] the buyer's. If there was a middleman between them [and] the cask [which belonged to the middleman] broke [before delivery to the buyer], the loss is the middleman's. [A seller] must [in favor of the buyer] allow three [last] drops to fall [from the sides of his vessel into that of the buyer after the liquid has been poured out]. If he inclined and drained the vessel [after the three drops have been allowed to fall], the accumulation of the remnants [from its sides] belong to the seller. A shopkeeper [who has to attend to his customers and is pressed for time] is not obliged to allow the three drops to fall. Rabbi Yehudah

רבנו עובדיה מברטנורא

לכך קני במשיכה: **עד שיטלטלנו**. היינו הגבהה ואורחא דמלתא נקט דדרך מגביה לטלטל ממקום למקום **ואם היה מחובר לקרקע**. בגמרא מוקי לה כגון שאמר לו מוכר ללוקח לך ויפה לי קרקע כל שהוא. וקנה כל מה שעליה דכיון ששכרו לעשות מלאכה בקרקע שלו. ועשה בו מלאכה כל שהוא קנה שכירותו. וקנה נמי אותו דבר שרוצה להקנות לו עם השכירות. לפיכך אם תלש כל שהוא קנה: **ז' עד שלא נתמלאה המדה למוכר**. במדה שאינה של שניהם מייירי והמשאיל השאולה לשניהם והרי היא שאולה למוכר עד שימלאנה. ומשם ואילך היא שאולה ללוקח. לפיכך עד שלא נתמלאה המדה שהכלי שאול למוכר לא קנה לוקח. ומשנתמלאה המדה שהכלי שאול ללוקח. קנה לוקח שקנו לו כליו ובסמטא מייירי או ברשות הלוקח **היה סרסור ביניהם**. ונשברה החבית. והיתה החבית שלו: **נשברה לסרסור**. ולא אמרינן שלוחו של לוקח הוא ונשברה ללוקח: **חייב להטיף לו ג' טפין**. המוכר ללוקח מן הנדבק בדופני המדה לאחר שעירה היין והשמן: **הרכינה ומיצה**. הטה את המדה על צדה לאחר שעירה השמן והיין והטיף שלשה טפין. ונתאסף מיצת המדה לשולי הכלי אל מקום א' הרי הוא של מוכר שהרי נתיאש הלוקח ממנו: **והחונני אינו חייב להטיף ג' טפין**. לפי שהוא טרוד שמוכר כל שעה: **רבי יהודה אומר**. לא אמרו שחונני פטור מלהטיף ג' טפין

קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום. ואם היה במחבר לקרקע ותלש כל שהוא, קנה: **ח המוכר יין ושמן לחברו והיקרו או שהוגלו, אם עד שלא נתמלאה המדה, למוכר. משנתמלאה המדה, ללוקח. ואם היה סרסור ביניהם, נשברה החבית, נשברה לסרסור. וחייב להטיף לו שלש טפין. הרכינה ומצה, הרי הוא של מוכר. והחונני אינו חייב להטיף שלש טפין. רבי יהודה אומר, ערב שבת עם**

says: Only on Sabbath eve [when one is rushed, for lack of time] towards dusk, one is exempt.

(9) If a person sends his son [a minor] to a shopkeeper with a *pundiun* in his hand [for the purchase of an *isar* worth of oil; a *pundiun* and an *isar* are Roman coins. The former is worth two of the latter] and [the shopkeeper used

the bottle for his own purposes and then] measured out for him oil for one *isar* and gave him [change of] an *isar*, [and on his way home the child] broke the bottle [which his father had sent with him] and lost the *isar*, the shopkeeper is [liable for all the losses: of the bottle (if the storekeeper used it), the oil, and the *isar* (regardless if the storekeeper used the bottle or not); since the father sent a minor, it is obvious that he meant that the child should just place the order which was to be picked up at a later time.] Rabbi Yehudah absolves [the shopkeeper], since for that purpose [i.e., of bringing home, from the shopkeeper, the oil and the *isar* as well as the bottle] [the father] had sent him [the child]. But the Sages agree with Rabbi Yehudah that in the case where the bottle was in the hand of the child, and the shopkeeper measured out into it, the shopkeeper is absolved [from payment for the bottle].

(10) A wholesale [provisions] dealer [a dealer in sticky and oily liquids, such as wine and oil, which cling to the sides of the measures, is here the subject of the discussion,] must clean his measures [to remove any wine or oil that clings to the measures and reduces their capacity. The cleansing is in the interest of the customers to enable them to receive full measure] once in thirty days, and a

רבנו עובדיה מברטנורא

אלא ערב שבת עם חשיכה. ואין הלכה כרבי יהודה: **ט השולח את בנו.** קטן אצל החנוני ובירדו פונדיון. שהם שני איסרין. להביא לו באיסר שמן. ואיסר אחד יתן לו. וכן עשה. ושבר התינוק את הצלוחית ונשפך השמן. ואבד את האיסר שנתן לו החנוני: **חנוני חייב.** בשמן. ובצלוחית. ובאיסר. דלא שלח האב את בנו קטן אל החנוני אלא לאודועי ליה שהוא צריך לשמן. ולא שישלח השמן על ידו. ובגמרא פריך אמאי חייב החנוני על הצלוחית. אבדה מדעת היא שהרי הוא עצמו שלחה ביד בנו ומשני כגון שנטלה חנוני למוד בה שמן לאחר' הלכך נעשה גולץ עליה. וקמה ליה ברשותיה עד דמהדר לה למרה. ואף על גב דאהדרה לתינוק לא מפטר מינה: **ר' יהודה פוטר שעל מנת כן שלחו.** כי היכי דלשדר ליה חנוני ביד בנו **שהוא פטור** מדמי צלוחית. ואין הלכה כר' יהודה: **י' הסיטון.** סוחר שקונה הרבה ביחד. וחוזר ומוכר לחנונים מעט מעט: **מקנה מדותיו.** בשביל היין

חשיכה, פטור: **ט השולח את בנו אצל חנוני** (ופנדיון בידו), ומדד לו באסר שמן ונתן לו את האסר, שבר את הצלוחית ואבד את האסר, חנוני חייב. רבי יהודה פוטר, שעל מנת כן שלחו. ומודים חכמים לרבי יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד חנוני לתוכה, חנוני פטור: **י' הסיטון** מקנה מדותיו אחת לשלשים יום, ובעל הבית אחת לשנים

producer [i.e., one who sells his own products] once in twelve months [the number of his customers being smaller than those of the wholesale dealer, he uses his measures less frequently, and consequently, there is less stickiness, and less cleansing is required]. Rabban Shimon ben Gamliel says: The statement is to be reversed. [The

measures of the wholesaler, being in frequent use, do not allow the accumulation of so much stickiness as do those of the producer, who uses his less frequently.] A shopkeeper must clean his measures twice a week [the measures of a shopkeeper who is not obliged to allow three drops to fall from his measures after every sale, accumulate much more of the oily and sticky substance than do those of a wholesaler or a producer who, by law, must allow three drops to fall from his measure after every sale], wipe his weights [with which moist foodstuffs are weighed] once a week, and cleanse the scales after every weighing [the cavity of the scales is better ground for the accumulation of moist substances than the flat surfaces of the weights. Hence, more frequent cleaning is required].

(11) Rabbi Shimon ben Gamliel says: These laws apply only to moist [commodities, e.g., meat or wine], but in [the case of] dry [ones, such as fruit], there is no need [for the cleaning, since these do not stick to the measures or weights]. And [a shopkeeper] must allow [the provision scale] to sink a handbreadth [lower than the scale of the weights (of a *litra* purchase), i.e., overweight must be allowed to the customer]. [If] he gave him the exact weight [where it is not the usage to allow overweight], he must give him the [following] additions [i.e., surplus weight or measure]: one tenth [of one *litra* for each ten *litra* purchased] in [the case of] liquids and a twentieth [of a *litra*] for each twenty

רבנו עובדיה מברטנורא

והשמן שנקרש בתוכם. והמדה מתמעטת: **ובעל הבית**. שאינו מוכר תדיר כסיטון. מקנה פעם אחת בשנה: **פעמים בשבת**. שהחנוני אינו חייב להטיף ג' טפין. כמו שחייב הסיטון ובעל הבית. ומשתתף בכלי ונדבק בו: **וממחה**. מקנה אבני משקלותיו ששוקל בהן דבר לח; **על כל משקל ומשקל**. כל פעם ששוקל מקנה: **יא להכריע טפח**. ממשקל ליטרא ואילך אבל פחות מליטרא אין צריך הכרע טפח: **היה שוקל עין בעין**. כגון במקום שלא נהגו להכריע ומעמיד קנה המאזנים בשוה: **נותן לו את גירומיו**. הכרעותיו לכל ג' ליטרא מוסיף לו עשירית ליטרא. שהוא אחד למאה כשימכור בלה.

litra purchased in [the case of] dry [provisions]. Where the practice is to measure with a small [unit], one must not use a big measure [since the buyer

will then lose the excess of each unit measured]; [if the practice is to measure] with a large [unit], one must not use a small measure [in which case the seller would lose]. [If the practice is] to level [the measure], [by removing that which is above the level of its top], [one must] not heap [it up]. [If the usage is] to heap [it up] one must not level it.

רבנו עובדיה מברטנורא

וביבש מוסיף (חצי) עשירית ליטרא לכל עשרים ליטרא: **למוד בדקה**. במדה קטנה: **לא ימוד בגסה**. במדה גדולה. דהוי פסידא דלוקח שאין נותן לו אלא הכרע א' והיה צריך ליתן לו הכרעות רבות: **למחוק**. להסיר מזה שעולה על שפת המדה: **לא יגדוש**. ואף על פי שמוסיף לו בדמים: **לא ימחוק**. ואף על פי שפוחת לו מן הדמים:

לְעֹשְׂרִים בִּיבֶשׁ. מְקוֹם שֶׁנֶּהֱגוּ לְמוֹד בְּדִקְהָ, לֹא יְמוֹד בְּגִסָּה. בְּגִסָּה, לֹא יְמוֹד בְּדִקְהָ. לְמַחֹק, לֹא יְגַדֹּשׁ. לְגַדֹּשׁ, לֹא יִמְחֹק;